

แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*
SYSTEMATIC ACADEMIC ADMINISTRATION GUIDELINES FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE NONGKHAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

เทพฤทธิ์ แก้วถาวร¹ และ ชีระเดช จิราธนัท²
Theppharit Gaewtawan¹ and Thiradet Jirathanathat²
วิทยาลัยสันตพล¹⁻²
Santapol College, Thailand¹⁻²
Corresponding Author's Email: tpaorpao@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) พัฒนาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย (1) การสร้างและตรวจสอบความครบถ้วนและความครอบคลุมของแนวทาง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และผู้ตรวจสอบ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบบันทึกผลการตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ (2) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นมี 6 ด้าน ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ

* Received 1 December 2025; Revised 24 December 2025; Accepted 31 December 2025

2) แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีความครบถ้วนและความครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน 42 แนวทาง รวมทั้งมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This study aimed to (1) examine the current status, the desired status, and the needs of academic administration among school administrators, and (2) develop and propose a systematic academic administration framework for school administrators. The research employed a mixed-methods design divided into two phases. Phase 1 investigated the current status, desired status, and needs, with a sample of 297 school administrators and teachers. A five-point Likert-scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98 was used. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Need Ind. Phase 2 focused on developing the systematic academic administration framework, which consisted of (1) constructing and verifying the completeness and coverage of the framework, involving five experts and one reviewer, using semi-structured interviews and review checklists, analyzed through content analysis, and (2) evaluating the appropriateness and feasibility of the framework, involving 15 experts, using a five-point Likert-scale assessment with a reliability coefficient of 0.90, analyzed through mean and standard deviation.

The results indicated that (1) the current and desired status of academic administration were at high to very high levels. The top six needs were identified as follows: conducting research to enhance educational quality, developing learning processes, curriculum development, assessment and evaluation, educational supervision, and the development of instructional media, innovation, and educational technology; and (2) the systematic academic administration framework was comprehensive and covered six areas with 42 specific strategies, demonstrating high to very high levels of appropriateness and feasibility. The findings can be utilized as a guideline for enhancing systematic academic administration in schools in alignment with educational contexts.

Keywords: Systematic Academic Administration, School Administrators, Needs Assessment

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญที่สุดประการหนึ่งของสถานศึกษา เพราะเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี (2544) และรุจิร ภู่อสาร และจันทรานี สงวนนาม (2545) ต่างยืนยันตรงกันว่า การบริหารวิชาการเป็นศูนย์กลางของการบริหารสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ มีหน้าที่สนับสนุนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ โดยควรเน้นการจัดการทางวิชาการ เพราะมาตรฐานและคุณภาพของสถาบันการศึกษาถูกวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ การจัดการทางวิชาการส่งผลต่อหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษา ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนก็ขึ้นอยู่กับบริหารจัดการสถาบันการศึกษา ซึ่งควรมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับเป้าหมายร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยต้องมีการวางแผน เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รวมถึงปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมให้เป็นไปตามที่ต้องการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หลายเขตพื้นที่การศึกษามีการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เช่น ศุทธิณี แก้วรัยยศ (2564) พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสมีความต้องการจำเป็นด้านการวางแผนงาน การส่งเสริมชุมชนทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ในขณะที่สุชาติา ทิพย์กองลาศ (2565) เสนอให้ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้แบบ active learning และสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนวิศรุตดา คุณแสน และธีระเดช จิราธนทัต (2568) รายงานว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร มีความต้องการจำเป็นสูงในด้านการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากรายงานการกำกับติดตามของ สพป. นค. 2 พบว่า การดำเนินงานวิชาการในหลายโรงเรียนยังขาดความเป็นระบบ เช่น การเชื่อมโยงหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ การใช้ผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการสอนไม่เป็นรูปธรรม การนิเทศภายในยังไม่สม่ำเสมอ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังดำเนินได้ไม่เต็มศักยภาพ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สพป. นค. 2, 2567) ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จึง

จำเป็นต้องมี แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความชัดเจน ใช้งานได้จริง และสามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,309 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 111 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,198 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 297 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน และครูผู้สอนจำนวน 272 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ส่วนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวมใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และขนาดตัวอย่างย่อยแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม ไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครูผู้สอน จำนวน 272 คน และติดตามเก็บคืนด้วยตนเองจนครบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาทำการตรวจให้คะแนน และบันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ ช่วงค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00, 3.51 – 4.50, 2.51 – 3.50, 1.51–2.50, และ 1.00–1.50 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 76) และ 3) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ใช้สูตรการหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ระยะที่ 2 การพัฒนาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบความครบถ้วนและความครอบคลุมของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 2 คน 2) มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ 3) มีความเต็มใจให้ความคิดเห็นในเรื่องที่ทำวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และเครื่องบันทึกเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา

5. การตรวจสอบความครบถ้วนและความครอบคลุมของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานจำนวน 1 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และ 2)

มีประสบการณ์ทำงานด้านวิชาการหรือการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาร่างแนวทางแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับแก้และพัฒนาแนวทางให้มีความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 7 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน รวมจำนวน 15 คน มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโทและมีประสบการณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบประเมิน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา และติดตามเก็บคืนด้วยตนเองจนครบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับระยะที่ 1

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และ 3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความต้องการจำเป็น อันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านกรวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งทั้ง 6 ด้านมีค่า PNI_{modified} เป็นบวกทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่า ทุกด้านล้วนมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในทิศทางเดียวกัน และสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพ.นค. 2 ได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ PNI_{modified} ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพ ปัจจุบัน		สภาพที่ พึงประสงค์		ความต้องการ จำเป็น	
	\bar{X} ระดับ	S.D.	\bar{X} ระดับ	S.D.	PNI modified	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.80 มาก	0.30	4.59 มากที่สุด	0.21	0.21	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.81 มาก	0.29	4.60 มากที่สุด	0.19	0.21	2
3. ด้านการวัดและประเมินผล	3.80 มาก	0.31	4.62 มากที่สุด	0.18	0.22	1
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	3.79 มาก	0.31	4.63 มากที่สุด	0.21	0.22	1
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.80 มาก	0.28	4.61 มากที่สุด	0.18	0.21	2
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.83 มาก	0.30	4.60 มากที่สุด	0.20	0.20	3
โดยรวม	3.80 มาก	0.12	4.61 มากที่สุด	0.08	0.21	-

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2 เพื่อพัฒนาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและตรวจสอบความครบถ้วนและความครอบคลุมของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน รวม 42 แนวทาง ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ชุมชน และบริบทท้องถิ่น (P) 2) วางแผนการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (P) 3) จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อกำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวทางดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (D) 4) ออกแบบโครงสร้างหลักสูตร รายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (D) 5) จัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงร่างหลักสูตรก่อนเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา (D) 6) ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรในระดับห้องเรียน รวมถึงวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของครูและนักเรียน (C) และ 7) นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียน ชุมชน และนโยบายการศึกษา (A)

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล (P) 2) วางแผนกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (P) 3) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรับวิธีสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน (D) 4) จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพียงพอ พร้อมสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน (D) 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (D) 6) ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรม ความมีส่วนร่วมของผู้เรียน และพัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็น (C) และ 7) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาครู กิจกรรม และ การส่งเสริมทักษะผู้เรียนให้เหมาะสมกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (A)

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการและจุดประสงค์การวัดผลของผู้เรียนแต่ละด้าน (P) 2) วางแผนพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผลที่หลากหลาย รวมถึงวางแผนทางประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ (P) 3) ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน (D) 4) สนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล (D) 5) ส่งเสริมให้ครูออกแบบและปรับปรุงวิธีการวัดผลเชิงสร้างสรรค์ (D) 6) ติดตามและประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือและวิธีการวัดผล พร้อมปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ (C) และ 7) สรุปผลการประเมินและจัดทำ

เอกสารรายงานแจ้งผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุง การเรียนการสอนและเครื่องมือวัดผลในรอบต่อไป (A)

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อและเทคโนโลยีของครูและผู้เรียน (P) 2) วางแผนการผลิต จัดทำ และจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ อย่างชัดเจน (P) 3) สนับสนุนให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ (D) 4) จัดอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ครูมีทักษะในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ (D) 5) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ ในการผลิต จัดทำ และปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ให้ทันสมัยและใช้งานได้จริง ในทุกกลุ่มสาระ การ เรียนรู้ (D) 6) นิเทศ ติดตาม และประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ (C) และ 7) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากการนิเทศมาปรับปรุงรูปแบบการใช้สื่อและ เทคโนโลยี รวมถึงวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับแนวโน้ม การศึกษาในอนาคต (A)

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ แนวทางการนิเทศให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการพัฒนาของครู (P) 2) เปิดโอกาสให้ครู และคณะกรรมการนิเทศร่วมวางแผน (P) 3) ดำเนินการนิเทศตามแผนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการ สังเกตการสอน การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (D) 4) ให้ข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นแก่ ครู เช่น เทคนิคการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ และการวัดผลผู้เรียน (D) 5) สนับสนุนและสร้าง แรงจูงใจแก่ครู โดยให้คำชื่นชม ส่งเสริม และให้กำลังใจระหว่างการนิเทศ (D) 6) ติดตามและ ประเมินผลการนิเทศ ทั้งในด้านกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อสะท้อนจุดเด่น ปัญหา และแนวทาง พัฒนา (C) 7) นำผลการประเมินจากการนิเทศมาปรับปรุงแนวทาง แผน และวิธีนิเทศให้เหมาะสม ยิ่งขึ้น พร้อมเปิดโอกาสให้ครูร่วมเสนอแนวทางพัฒนา (A)

1.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (P) 2) วางแผนพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัย จัดทำแผนการอบรมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการวิจัยในชั้นเรียน (P) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการวิจัยใน ชั้นเรียน จัดสรรทรัพยากร คำปรึกษา และให้กำลังใจในการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ (D) 4) สนับสนุนการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู เปิด โอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการวิจัย และบูรณาการผลวิจัยเข้าสู่การปรับปรุงการ สอนอย่างต่อเนื่อง (D) 5) พัฒนาระบบคลังข้อมูลวิจัยของสถานศึกษา รวบรวม จัดทำเอกสาร และ เผยแพร่ผลการวิจัยของครูและบุคลากร เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา (D) 6) ติดตามและประเมินผลการใช้การวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินทั้งกระบวนการทำ

วิจัยและประสิทธิผลของการนำผลวิจัยไปใช้ (C) และ 7) ใช้ข้อมูลจากผลการประเมินเพื่อปรับปรุงระบบการวิจัยของสถานศึกษา(A)

ตอนที่ 2 ผลประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีความครบถ้วนและความครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน 42 แนวทาง รวมทั้งมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2 ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.49	0.14	มาก	4.70	0.18	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.47	0.23	มาก	4.67	0.45	มากที่สุด
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.55	0.22	มากที่สุด	4.79	0.19	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.53	0.17	มากที่สุด	4.73	0.17	มากที่สุด
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.50	0.19	มาก	4.72	0.14	มากที่สุด
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.49	0.23	มาก	4.77	0.17	มากที่สุด
โดยรวม	4.50	0.09	มาก	4.73	0.22	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพป. นค.2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.นค. 2 มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษายังปฏิบัติได้ต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ที่ 6 ด้านนั้นแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนดังกล่าวให้ความสำคัญและต้องการให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้านอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากกว่าเดิม เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เพราะงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับวิศรุตาคูณแสน (2567) ที่ศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด สพป.อ.ด. 2 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา และคณ สิริโชคเจริญ (2565) ที่ศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ 2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) การบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศการจัดการเรียนรู้และการทำงาน และ 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการบริหารการจัดการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวน 6 ด้าน 42 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 7 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7 แนวทาง 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 7 แนวทาง 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 7 แนวทาง 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 7 แนวทาง และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7 แนวทาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและปรับปรุงแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.นค. 2 อย่างเป็นระบบเริ่มจาก 1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ จากผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน 3) การสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 4) การปรับปรุงแก้ไขแนวทางการบริหารงานวิชาการให้มีความครบถ้วนและครอบคลุมทุกประเด็น ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการจำนวน 6 ด้าน 42 แนวทาง ที่ครอบคลุมทุกประเด็นและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิศรุตาคูณแสน (2567) ที่ศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด สพป.อ.ด. 2 ที่ผ่านขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มีความครบถ้วนและครอบคลุมทุกประเด็นและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา รวมทั้งยังสอดคล้องผลการวิจัยของ คณน สิริโชค เจริญ (2565) ที่ศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรกิจกรรม ที่ผ่านขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มีความครบถ้วนและครอบคลุมทุกประเด็นและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้เช่นกัน

ส่วนผลการศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพพ. นค. 2 ทั้ง 6 ด้าน 42 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายแนวทาง เช่น วางแผนการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม จัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงร่างหลักสูตรก่อนเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ชุมชน และบริบทท้องถิ่น เพื่อกำหนดเป้าหมายและโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพื่อกำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวทางดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายแนวทาง เช่น วางแผนกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรม ความมีส่วนร่วมของผู้เรียน และพัฒนาการด้านทักษะที่จำเป็น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

3. ด้านการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ หลายแนวทาง เช่น วิเคราะห์ความต้องการและจุดประสงค์การวัดผลของผู้เรียนแต่ละด้าน เช่น การอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อออกแบบแนวทางการประเมินที่เหมาะสม วางแผนพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผลที่หลากหลาย รวมถึงวางแผนทางประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือและวิธีการวัดผล พร้อมปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ เป็นต้น

4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายแนวทาง เช่น สนับสนุนให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นิเทศ ติดตาม และประเมินการใช้สื่อ

และเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอในการผลิต จัดทำ และปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ให้ทันสมัยและใช้งานได้จริงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นต้น

5. ด้านการนิเทศการศึกษา มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายแนวทาง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการประเมินจากการนิเทศมาปรับปรุงแนวทาง แผน และวิธีนิเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมเปิดโอกาสให้ครูร่วมเสนอแนวทางพัฒนา กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการนิเทศให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการพัฒนาของครู ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ทั้งในด้านกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อสะท้อนจุดเด่น ปัญหา และแนวทางพัฒนาเป็นต้น

6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้หลายแนวทาง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน จัดสรรทรัพยากร ค่าปรึกษา และให้กำลังใจในการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ มีการติดตามและประเมินผลการใช้การวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประเมินทั้งกระบวนการทำวิจัยและประสิทธิผลของการนำผลวิจัยไปใช้ เพื่อสะท้อนจุดแข็ง ปัญหา และแนวทางพัฒนาเป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพพ. นค. 2 ทั้ง 6 ด้าน 42 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับ วิศรุตฯ คุณแสน (2567) ที่ศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ที่ผ่านขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ และสอดคล้องกับ คนน สิริโชค เจริญ (2565) ที่ศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้ วงจรคุณภาพ ที่ผ่านขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้เช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ในทุกด้าน และมีความต้องการพัฒนาอยู่ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างจริงจัง

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางที่ผ่านกระบวนการสร้างและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มี 6 ด้าน รวม 42 แนวทาง โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร เน้นการวางแผนและออกแบบหลักสูตรโดยมีส่วนร่วมของครูและผู้เกี่ยวข้องการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น และการติดตามผลการใช้งานหลักสูตร

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล ครอบคลุมการวิเคราะห์ความต้องการวัดผล วางแผนพัฒนาเครื่องมือการวัดผล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และติดตามปรับปรุงเครื่องมือวัดผลอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยี

อย่างหลากหลาย จัดอบรมครูในการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ และจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ครอบคลุมการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแผนการนิเทศ การ

ดำเนินการนิเทศ การให้ข้อมูลและสร้างแรงจูงใจแก่ครู รวมถึงการติดตามและปรับปรุงการนิเทศตามผลประเมิน

2.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เน้นการวางนโยบายการวิจัยของสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ติดตามและประเมินผลการนำวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เกิดจากกระบวนการสร้างแนวทางที่เป็นระบบ ครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำแนวทางทั้ง 6 ด้าน 42 แนวทางไปปรับใช้ในการวางแผนและพัฒนางานวิชาการประจำปี เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

1.2 ควรใช้แนวทางดังกล่าวเป็นกรอบสำหรับพัฒนาครูทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

1.3 ควรกำหนดตัวชี้วัดและระบบติดตามผลการใช้แนวทางอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแนวทางตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากับสถานศึกษาหลากหลายประเภท เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมถึงสถานศึกษาในสังกัดหรือบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงทั่วไป และสะท้อนความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการนำแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบไปใช้ในสถานศึกษาจริง โดยเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการนำไปใช้ ทั้งในด้านประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยืนยันประสิทธิผลของแนวทางที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรศึกษาปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร ความพร้อมของครูและบุคลากร หรือการสนับสนุนเชิงนโยบาย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยเชิงผสมผสาน เพื่ออธิบายกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล. (2567). รายงานผลการนิเทศติดตามความพร้อมการเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.
- คณน สิริโชคเจริญ. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม . ใน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2544). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท (เล่ม 2). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- รุจิรี ภูสารและจันทรานี สงวนนาม. (2545). การพัฒนาหลักสูตร:ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย.
- วิศรุตดา คุณแสน และ ชีระเดช จิราธนทัต. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสาร มณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(1), 141-159.
- ศุทธิณี แก้วรัยยศ. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2568). ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Big Data). เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2568, จาก <https://bigdata.nongkhai2.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2568 จาก <https://hdl.handle.net/20.500.14156/502424>
- สุชาติ ทิพย์กองลาศ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.